

Jonna Kylli & Terhi Manninen

**KUUSAMON KAUPUNGIN PÄIVÄKOTIEN LASTENTAR-
HANOPETTAJIEN AMMATILLISEN KASVUN KOKE-
MUKSIA KASVATUSKUMPPANUUSKOULUTUKSESTA**

KUUSAMON KAUPUNGIN PÄIVÄKOTIEN LASTENTAR- HANOPETTAJIEN AMMATILLISEN KASVUN KOKE- MUKSIA KASVATUSKUMPPANUUSKOULUTUKSESTA

Jonna Kylli

Terhi Manninen

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Sosiaalialan koulutusohjelma

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)

Tekijät: Jonna Kylli ja Terhi Manninen

Opinnäytetyön nimi: Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemuksia kasvatuskumppanuuskoulutuksesta.

Työn ohjaajat: Markku Koivisto ja Päivi Onkalo

Työn valmistumisajankohta: Syksy 2011

Sivumäärä: 52 + 6 liitesivua

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksemme tarkoituksena on kuvailla lastentarhanopettajien kokemuksia omasta ammatillisesta kasvusta Kuusamon kaupungin päiväkodeissa kasvatuskumppanuuskoulutuksen käymisen jälkeen. Tutkimustehtävä vastaa kysymykseen millaisia ammatillisen kasvun kokemuksia Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajilla on kasvatuskumppanuuskoulutuksesta. Tutkimuksemme viitekehys koostuu Kuusamon kaupungin varhaiskasvatus ja hankkeet sen kehittämisen taustalla, kasvatuskumppanuus, kasvatuskumppanuuskoulutus sekä koulutus ja ammatillinen kasvu pääluvuista.

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus. Tutkimusmenetelmämme on teemahaastattelu, jonka teemat nousevat kasvatuskumppanuuskoulutuksen tavoitteista. Haastateltavana oli kolme Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajaa. Tutkimusaineiston analysoimme teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Tutkimustulostemme mukaan ammatillisen kasvun kokemukset kasvatuskumppanuuskoulutuksesta liittyivät ammatti-identiteetin vahvistumiseen, oman työskenntelyn itsearvioinnin lisääntymiseen sekä työmotivaation nousuun. Lastentarhanopettajat kokivat saaneensa koulutuksesta rohkeutta vanhempien kanssa kohtaamiseen. Tutkimustuloksista ilmeni myös se, että lastentarhanopettajat kokivat työyhteisössä työskentelyn helpottuneen koulutuksen ansiosta. Suuri osa Kuusamon kaupungin päiväkotien henkilöstöstä on koulutuksen käynyt ja sen myötä on muodostunut yhteinen tietopohja. Johtopäätöksenä voidaan sanoa koulutuksen olleen hyödyllinen, lastentarhanopettajien ammatti-identiteettiä kasvattava kokemus.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, kasvatuskumppanuuskoulutus, ammatillinen kasvu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Jonna Kylli and Terhi Manninen

Title of thesis: Kindergarten Teachers' Experiences of Professional Growth Subsequent to Their Pedagogical Partnership Education

Supervisors: Markku Koivisto and Päivi Onkalo

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2011

Numbers of pages: 52 + 6 appendix pages

ABSTRACT

The purpose of this study was to describe kindergarten teachers' experiences of their own professional growth subsequent to their pedagogical partnership education. The work was commissioned by the city of Kuusamo.

Our thesis was a qualitative case study. The data was collected through theme-based interviews by interviewing three kindergarten teachers. The material was analyzed using the theory-guided content analysis method.

The results of the study showed that the experiences of professional growth were related to the strengthened professional identity of a kindergarten teacher, increased self-evaluation and the motivation to work. The courage to confront parents and participation in the work community increased subsequent to the pedagogical partnership education.

As the conclusion of our study we can say that kindergarten teachers benefit from the education of professional partnership by strengthening their professional identity. The education of professional growth was a worthwhile experience.

Keywords: Early childhood education, pedagogical partnership, pedagogical partnership education, professional growth

SISÄLLYS

1	Johdanto	7
2	Kuusamon kaupungin varhaiskasvatus ja hankkeet varhaiskasvatuksen kehittämisen taustalla ...	9
	2.1 Hankkeet Kuusamon kaupungin päivähoiton kehittämisessä.....	10
3	Kasvatuskumppanuus.....	12
4	Kasvatuskumppanuuskoulutus	14
	4.1 Kasvatuskumppanuuskoulutuksen kulku ja tavoitteet	14
	4.2 Kasvatuskumppanuuskoulutuksen toteutus Kuusamossa.....	16
5	Koulutus ja ammatillinen kasvu.....	18
6	Tutkimuksen suorittaminen	21
	6.1 Metodologiset lähtökohdat	21
	6.2 Tutkimuksen tarkoitus	22
	6.3 Tutkimuksen tutkimustehtävä.....	22
	6.4 Teemahaastattelu	23
	6.5 Tutkimuksen kohde	24
	6.6 Aineiston keruu	25
	6.7 Aineiston analysointi.....	26
	6.8 Tutkimuksen luotettavuus.....	27
	6.9 Tutkimuksen eettisyys	28
7	Lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemuksia kasvatuskumppanuuskoulutuksesta ..	29
	7.1 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien tietojen omaksumisesta	29
	7.2 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien taitojen omaksumisesta	32
	7.3 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien arvojen omaksumisesta.....	37

7.4	Lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemukset asenteissa ja motivaatiossa	38
8	Johtopäätökset.....	42
9	Pohdinta.....	45
Lähteet	48	
Liitteet	52	

1 JOHDANTO

Tutkimuksemme aiheena on lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemukset Kuusamossa heille järjestetyn kasvatuskumppanuuskoulutuksen myötä. Tutkimusaineisto saadaan haastattelemalla Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajia. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla, millaisia muutoksia lastentarhanopettajat ovat huomanneet ammatillisen kasvun suhteen omis- sa tiedoissaan, taidoissaan, arvoissaan sekä asenteessaan ja motivaatiossaan. Aiheen valinnan perusteena on yhteistyökumppanin eli Kuusamon kaupungin tarve tämältyypiseen tutkimukseen. Kuusamon kaupunki järjestää kasvatuskumppanuuskoulutusta varhaiskasvatuksen työntekijöilleen ja on kiinnostunut siitä, kuinka päiväkodin lastentarhaopettajat hyödyntävät koulutusta omassa työssään.

Aiheen valinnan taustalla on kasvatuskumppanuuden ajankohtaisuuden Kuusamon päivähoiton kehittämisessä lisäksi sen korostunut merkitys ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman varhaiskasvatuksen opinnoissa. Kasvatuskumppanuutta ja vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä korostetaan valtakunnallisessa Varhaiskasvatussuunnitelmassa. Sosiaalialan koulutusohjelmassa kasvatuskumppanuutta käsitellään valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Kasvatuskumppanuus ymmärretään tärkeäksi päivähoiton tehtäväksi, kun halutaan saada kokonaisvaltainen käsitys lapsen kasvusta ja kehityksestä. Ymmärretään, että vanhemmat ovat oman perhetilanteensa asiantuntijoita.

Koulutuksen johdosta pätevoidymme lastentarhaopettajiksi, ja olemme kiinnostuneita kasvatuskumppanuuden mahdollisuuksista taata lapselle entistä paremmat mahdollisuudet tasapainoiseen ja turvalliseen lapsuuteen. Ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman harjoittelujen aikana olemme kokeneet vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden tärkeäksi ja näkyväksi osaksi päiväkodin arkea. Haluamme tulevien työvuosiemme

aikana omalta osaltamme antaa panoksemme kasvatuskumppanuuden ylläpitämiseksi. Vaikka päiväkodin ja vanhempien välinen yhteistyö ei sinänsä ole uusi asia, on kasvatuskumppanuus-käsite lisännyt sen arvostusta. Kumppanuus sanana antaa yhteistyölle läheisemmän merkityksen.

2 KUUSAMON KAUPUNGIN VARHAISKASVATUS JA HANKKEET VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISEN TAUSTALLA

Kuusamon kaupungilla on alueellaan seitsemän päiväkotiyksikköä (Kuusamon kaupunki. Kaupungin ryhmäpäiväkodit ja päiväkodit. 2010. Hakupäivä 8.6.2010.). Yksi yksiköistä tarjoaa vuorotyötä tekeville vanhemmille lastenhoitopalvelua ympäri vuorokauden (sama). Päivähoitoa järjestetään myös perhepäivähoidossa (Kuusamon kaupunki. Perhepäivähoito. 2010. Hakupäivä 8.6.2010). Kuusamon kaupungin alueella toimii myös neljä yksityistä päiväkotia (Kuusamon kaupunki. Yksityinen päivähoito. 2010). Esiopetusta 6-vuotiaille järjestetään kolmessa päivähoitoyksikössä ja alakouluissa joko erikseen tai 1-2-luokan yhteydessä (Kuusamon kaupunki. Esiopetus. 2010. Hakupäivä 8.6.2010).

Jokaisella perheellä on oikeus tiettyihin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin. Palveluita ovat päivähoidon lisäksi neuvolan, lastensuojelun, kasvatus- ja perheneuvolan, kotipalvelun sekä päihde- ja mielenterveystyön palvelut. Päivähoito on yleisin perheiden käyttämä palvelu. Päivähoidon merkitys lasten ja perheiden elämässä on suuri. Se on varhaiskasvatuspalvelua, jossa yhdistyy lapsen oikeus saada varhaiskasvatusta ja vanhempien oikeus saada lapselleen päivähoitopaikka. Vanhemmilla tulee olla tietoa erilaisista mahdollisuuksista järjestää lasten hoito ja vapaa oikeus valita lapselleen ja perheelleen parhaiten sopiva hoitopaikka. (Koivula 2004, 79-80)

Päiväkoti on yksi päivähoidon järjestämisen muoto. Päiväkodit ovat lasten päivähoitoa varten varattuja ja suunniteltuja tiloja. Päiväkodissa toteutetaan tavoitteellista varhaiskasvatusta, ja niissä on myös mahdollisuus järjestää perusopetuslain mukaista esiopetusta, joka on tarkoitettu 6-vuotiaille lapsille. (THL – Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Kuvaus varhaiskasvatuspalveluista. 2011, Hakupäivä 25.1.2011) Päiväkodeissa voivat työskennellä vain kelpoisuusvaatimukset

täyttävän koulutuksen käyneet henkilöt (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005. 7 §).

2.1 Hankkeet Kuusamon kaupungin päivähoiton kehittämisessä

Kuusamon kaupungissa päivähoiton kehittämisen taustalla on parhaillaan meillä olevia ja jo päättyneitä hankkeita. Hankkeiden kautta syntyneitä toimintamalleja sekä projekteja voidaan hankkeiden päättymisenkin jälkeen jatkaa ja toteuttaa.

Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö eli Varhis-hanke on syksyllä 2006 käynnistynyt ja 31.12.2008 päättynyt Pohjois-Pohjanmaan sosiaalialan osaamiskeskus (Poske) koordinoima hanke Pohjois-Pohjamaalla. Sen toiminnan pää tavoitteena oli luoda Pohjois-Pohjanmaan varhaiskasvatukselle pysyvät toiminnan rakenteet ja systematisoida sen kehittämistyötä. (Varhis - Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Hakupäivä 21.3.2010) Varhiksen myötä Kuusamon kaupungille tarjoutui mahdollisuus lähteä mukaan kasvatuskumppanuuskoulutukseen (Määttä 21.12.2010, sähköpostiviesti).

Kevään 2007 aikana Kuusamossa toteutettiin Varhiksen alaisena asiakaslähtöinen Bikva-arviointi. Bikva-arvioinnissa esille tulleiden teemojen pohjalta laadittiin Kuusamon kehittämisalueelle kehittämissuunnitelma, jossa yhtenä teemana oli kasvatuskumppanuus. Kehittämistarpeeseen on pyritty osin vastaamaan kasvatuskumppanuuskoulutuksen avulla. (Määttä 21.12.2010, sähköpostiviesti)

Kasvatuskumppanuuskoulutus on jatkunut Varhis-hankkeen päättymisen jälkeen PaKaste-hankkeen alaisena. PaKaste on 1.3.2009 Pohjois-Suomessa aloitettu Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet-hanke. PaKaste-hankkeen alaisena toimii Pohjois-Pohjamaalla Lapsen hyvä arki-osahanke (Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet - kehittämisrakenne ja

toimintamalli 1.3.2009-31.10.2011. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Hakupäivä 21.3.2010). Lapsen hyvä arki -hanke on toiminnassa 1.3.2009-31.10.2011. Hankkeen avulla on tavoitteena luoda toimivia lasten ja perheiden hyvinvointia ja varhaista tukea palvelevia yhteistyö- ja kumppanuusmalleja eri toimijoiden välille. Pyrkimyksenä on lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Lapsille ja perheille tarjottujen palveluiden laatua ja vaikuttavuutta halutaan myös parantaa. Hankkeen taustalla on Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Poske) jo aikaisemmin tekemä varhaiskasvatuksen kehittämistyö ja varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö Varhis-hankkeessa (2006-2008) aloitetun kehittämistyön jatkaminen. (Lapsen hyvä arki. Pohjois-Pohjanmaan osahanke (2009 - 2011). Hakupäivä 25.1.2011)

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Vanhemmuuden ja kotikasvatuksen tukeminen on yksi päiväkotihenkilöstön tärkeimmistä tehtävistä (Koivula 2004, 80 - 81). 1990-luvulla varhaiskasvatus muuttui kokonaisvaltaisemmaksi, ja perinteinen käsitys tiedon siirtämisestä korvautui käsityksellä tiedon yhteisestä luomisesta. Lapsen rooli nähtiin aktiivisena, ja esiin nousi myös oppiminen yhteistoiminnassa ja ympäristön merkitys. (Kari-la, Kinon & Virtanen 2001, 231). Aiemmin perhe nähtiin päivähoiton kohteena, mutta nykyisin vanhemmat nähdään oman lapsensa asiantuntijoina ja perheet toimijoina. Heidän näkemyksensä tulisi huomioida lasten päivähoitoa järjestettäessä. Stakesin laatimassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 31) kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa määritellään vanhempien ja henkilöstön tietoiseksi sitoutumiseksi toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi.

Kasvatuskumppanuus on lapsen merkityksellisten elinympäristöjen yhteistyötä (Koivula 2004, 80 - 81). Kaiken toiminnan päämääränä on tasapainoinen, itseensä luottava ja toiset huomioon ottava lapsi (Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 5). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan, että edellytyksenä kumppanuudelle on keskinäinen luottamus, tasavertaisuus ja toistensa kunnioitus. Molempien osapuolten, perheen ja henkilöstön, tiedot lapsesta ja taidot toimia lapsen kanssa ovat tärkeitä vaikkakin erilaisia. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus. He ovat myös oman lapsensa asiantuntijoita. Henkilöstö on ammatillisen koulutuksen ansiosta saanut ammatillista tietoa ja osaamista ja heillä on vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31)

Lapsen tarpeet ovat kasvatuskumppanuuden lähtökohta. Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Yhdessä vanhemmilla ja varhaiskasvatuksen kasvattajilla on mahdollisuus tietoa ja kokemuksia yhdis-

tämällä luoda parhaat mahdolliset edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Keskustelu on keskeinen keino päästä yhteisymmärrykseen kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista, näkemyksistä ja vastuista sekä konkreettisesti organisoinnista. Keskustelua tulee käydä sekä vanhempien ja henkilöstön kesken että kasvattajayhteisön kesken. Henkilöstö on ensisijaisesti vastuussa päivähoiton aloittamisen alusta alkaen kasvatuskumppanuuden sisällyttämisestä osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Kumppanuuden tulisi olla luonnollinen osa suhdetta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31)

Kasvatuskumppanuudessa on tavoitteena myös vanhempien keskinäisen yhteistyön edistäminen. Vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia osallistua sekä omaan lasta koskeviin kasvatustaluteluihin että muiden vanhempien kanssa koko lapsiryhmää tai päiväkotia koskeviin keskusteluihin. Kasvatuskumppanuuden kautta pyritään myös tunnistamaan mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen tarve. Mikäli lapsella on jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella tuen tarve, henkilöstön tulee luoda vanhempien kanssa yhteistyössä toimintasuunnitelma lapsen tukemiseen. Myönteinen kasvatuskumppanuuden ilmapiiri tulee säilyttää myös erityisen tuen tarpeen tai ongelmatilanteen ilmetessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31 - 32)

4 KASVATUSKUMPPANUUSKOULUTUS

4.1 Kasvatuskumppanuuskoulutuksen kulku ja tavoitteet

Lapsen kasvun tukemisessa on tärkeää se, että lapsen hoito, huolenpito ja oppiminen eri elämänpiirien sisällä turvataan. Tärkeää on myös se, miten eri kasvuyhteisöt saatetaan vuoropuheluun keskenään, ja miten niistä saadaan kokonainen verkosto tukemaan ja kannattelemaan lasta. Yhteistyön rakentamisessa on kysymys henkilöstön asiantuntija-aseman uudelleen arvioinnista ja ammattilaisten omien mielikuvien ja tulkinnallisten mallien pohdinnasta. Vanhempi tuo kohtaamisiin oman kokemuksensa ja tietonsa lapsesta ja vanhemmuudesta. Henkilöstön on tunnustettava vanhemman kokemuksellisen tieto, eli arvostettava ja hyväksyttävä vanhemman näkemykset. Asiantuntijatietoa ei siis pidetä ainoana totuutena, vaan perheen ja päivähoidon yhteistyössä asiantuntijatieto ja ammatillinen kokemus muodostavat parhaat puitteet kasvatukselle. (Kaskela ym. 2006, 49)

Kasvatuskumppanuus hankkeeseen ja koulutusmallin kehittämiseen osallistui seitsemän pilottikuntaa. Ensimmäinen kouluttajakoulutus järjestettiin 5.-7.11. ja 26.-28.11.2003. Koulutukseen osallistui 19 hankekuntien varhaiskasvatuksen ammattilaista. Kouluttajiksi valmistuneet käynnistivät omissa kunnissaan kasvatuskumppanuuden peruskursseja vuonna 2004. Yhteensä vuoden 2004 aikana hankekuntien 19 kouluttajaa kouluttivat yhteensä 222 päivähoiton työntekijää. Seuraava kouluttajakoulutus järjestettiin 8.-10.11.2004 ja 8.-10.12.2004. Koulutukseen osallistui yhteensä 21 työntekijää. Vuosien 2004 ja 2005 aikana hankekunnissa koulutettiin yhteensä 404 varhaiskasvatuksen ammattilaista kasvatuskumppanuuteen. (Kaskela ym. 2006, 65-66) Kasvatuskumppanuus koulutus on varhaiskasvattajien täydennyskoulutusta, joka koostuu kolmesta osiosta: perus-

kurssista, työmenetelmän ohjauksesta ja kouluttajakoulutuksesta (Kaskela ym. 2006, 50).

Kasvatuskumppanuus koulutuksen tavoitteena on, että varhaiskasvatushenkilöstö:

1. Ymmärtää kunnioituksen ja tasavertaisuuden merkityksen perheiden ja päivähoiton välisessä kasvatusyhteistyössä.
2. Tuntee kasvatuskumppanuuden keskeiset periaatteet: kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen, ja dialogisuuden.
3. Osaa käynnistää ja ylläpitää kasvatuskumppanuutta lapsen päivähoitopolun eri vaiheissa niin, että vanhempien oman lapsensa tuntemus ja varhaiskasvattajien asiantuntemus yhdistyvät.
4. Osaa edistää lapsen eri elämäpiirien yhteen soinnuttamista päivähoiton ja kodin kasvuympäristöissä.
5. Osaa valmistella ja tukea lasta ja perhettä lapsen päivähoiton aloitus-, siirtymä- ja muutostilanteissa lapsen ero- ja liittymiskokemuksia vahvistavalla tavalla.
6. Osaa työskennellä vanhempien kanssa tavalla, jossa vanhempi kokee tulevansa arvostetuksi omassa vanhemmuudessaan ja hän saa tukea lapsi - vanhempi – vuorovaikutukseensa.
7. Osaa edistää lapsen ennalta ehkäisevää mielenterveystyötä ja auttaa lasta luomaan turvallisia ja emotionaalisesti kannattelevia suhteita kasvattajiin ja vertaisryhmän lapsiin.
8. Tunnistaa, tiedostaa ja osaa kyseenalaistaa kasvattajan omia, lapsuuteen, vanhemmuuteen ja ammatillisuuteen liittyviä uskomuksia, tulkintoja ja asenteita.
9. Ymmärtää kasvattajan ja lapsen/lapsiryhmän välisen suhteen merkityksen lapsen kasvulle ja kykenee refleктоimaan oman toimintansa vaikutuksia ja lähtökohtia.
10. Ymmärtää oman tehtävänsä päivähoiton, neuvolan, perhetyön ja lastensuojelun moniammatillisessa yhteistyössä.

11. Tunnistaa lapsen tai perheen erityisen tuen tarpeen varhaisessa vaiheessa ja osaa lapsen auttamisprosessia soveltaen etsiä ongelmatilanteille ratkaisuja.
12. Osaa tarvittaessa ohjata perheen erityispalveluihin.
13. Kannustaa vanhempia osallistumaan lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
14. Tukee vanhempia käynnistämään ja ylläpitämään keskinäistä vertaistointia. (Kaskela ym. 2006, 49 – 50)

4.2 Kasvatuskumppanuuskoulutuksen toteutus Kuusamossa

Kuusamossa on järjestetty kasvatuskumppanuuskoulutuksia kevästä 2008 alkaen kasvatuskumppanuuskoulutuksen teoriaa soveltaen muun muassa aika-
tauluja muokaten. (Määttä 15.6.2010, sähköpostiviesti). Kasvatuskumppanuus-
koulutus pohjautuu kokemuksellisen oppimisen teoriaan, jonka mukaan oman
eläytymisen ja reflektoinnin kautta päästää syvempiin ja todellisiin muutoksiin
osanottajan tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa ja edelleen työ- ja toimin-
tataivoissa. Kokemuksellisen oppimisen kautta osanottaja pyrkii muokkaamaan
itseensä ja ympäristöönsä liittyvää todellisuutta. Oppiminen ymmärretään pro-
sessiksi, joka auttaa työntekijää tulkitsemaan havaintoja, ennakoimaan muutok-
sia tulevaisuudessa ja sopeutumaan erilaisiin tilanteisiin. Koulutuksen käyttämät
menetelmät ryhmä- ja oppimisprosesseissa muistuttavat arkipäivän tilanteita
päivähoidon toimintaympäristössä. Kokemuksellisen oppimisen varmistamiseksi
kasvatuskumppanuuskoulutuksessa on huomioitu osanottajien elämänkokemus
ja ammatillinen kokemus, keskustelun suuri rooli koulutuksen seminaareissa,
osanottajien mahdollisuus havainnoida ja harjoitella, palautteen antamisen mer-
kitys sekä ryhmätyöskentelyn ja avoimen vuorovaikutuksen korostaminen.
(Kaskela ym. 2006, 54-56.)

Kasvatuskumppanuuskoulutukseen kuuluvat peruskurssi ja työmenetelmä oh-
jaus. Peruskurssiin sisältyy 17 erillistä seminaaria ja ne toteutetaan kahdeksana

päivänä, jotka sijoittuvat 2-4 kuukauden ajalle. Ensimmäiset kaksi kurssipäivää järjestetään peräkkäisinä päivinä ja loput mahdollisuuksien mukaan yksipäiväisinä tai kaksipäiväisinä. Peruskoulutus on sopiva kaikille vanhempia ja perheitä tapaaville varhaiskasvatuksen työntekijöille. (Kaskela ym. 2006, 51)

Peruskurssin jälkeen käynnistyy työmenetelmäohjaus, jonka kesto on yksi toimintakausi. Ohjaukseen kuuluu 12-15 tapaamiskertaa, jotka kestävät 1,5-2 tuntia, ja ne toteutetaan neljän tai kuuden hengen pienryhmissä. Ohjauksessa käytetään menetelminä ohjauskeskusteluja, työpäiväkirjoja, rooliharjoituksia, elämänjanaan ja videointia. Työmenetelmäohjauksen tavoitteena on syventää varhaiskasvattajien konkreettisia yhteistyötaitoja ja tukea sekä yksittäisen työntekijän että työyhteisön ymmärrystä kasvatuskumppanuudesta. Tavoitteena on myös yhdistää jo peruskoulutuksessa opittua teoreettista viitekehystä käytäntötietouden kanssa ja antaa varhaiskasvattajille varmuutta soveltaa oppimaansa lapsen hoitoprosessin ja päiväkodin toimintakauden kaikissa eri vaiheissa. (Kaskela ym. 2006, 52 - 53)

Kevääseen 2010 mennessä kolmella ryhmällä on päättynyt puolen vuoden peruskoulutuksen lisäksi oleva vuoden työmenetelmäohjaus. Kaikkiaan koulutuksen on käynyt 25 lastentarhanopettajaa. Heistä kolme on hallinnollisissa tehtävissä toimivaa päivähoidonohjaajaa, yksi on kiertävä erityislastentarhanopettaja ja kolme on muuttanut pois paikkakunnalta. Kasvatuskumppanuuskoulutuksen käyneistä lastentarhanopettajista 18 toimii siis päiväkotiryhmässä. Puolet heistä työskentelee esiopetusikäisten kanssa, kaksi vuorohoitoyksikössä sekä loput joko 0-3-vuotiaiden ryhmässä tai 3-5-vuotiaiden ryhmässä. (Määttä 15.6.2010, sähköpostiviesti)

Joulukuussa 2010 Kuusamossa on meneillään kuudes peruskoulutusryhmä, joka päättyy tammikuussa 2011. Kaikkiaan koulutuksissa on ollut mukana 71 esimiestä ja työntekijää eri ammattiryhmistä. Keväällä 2011 ei käynnisty uutta koulutusryhmää, koska lähes kaikki vakituisesta henkilöstöstä alkaa olla koulutettu. (Määttä 21.12.2010, sähköpostiviesti)

5 KOULUTUS JA AMMATILLINEN KASVU

Työelämässä järjestetään nykyisessä muuttuvassa yhteiskunnassa monenlaista koulutusta. Koulutuksen taustalla on pyrkimys interventioon. Yhteisön käytänteitä pyritään muuttamaan ja etsimään ratkaisuja ajankohtaisiin ongelmiin. Muutoksia voidaan pyrkiä saamaan aikaan koulutettavien tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa, motivaatiossa ja muissa vastaavissa asioissa. Koulutuksessa tavoitteena on mahdollistaa oppiminen yli sen, mitä itse kukin oppisi arkiympäristössään. (Rauste-Von Wright, Von Wright & Soini 2003, 17) Työelämässä koulutukset ovat välttämätön osa kehittymistä. Vaikka koulutuksen avulla uusien tai päivittyvien työtehtävien tekeminen helpottuu, koulutettavien motivaatio voi olla matala. Motivaation puuttumiseen voi vaikuttaa pelko ja epävarmuus uutta asiaa kohtaan, tai koulutettava voi olla haluton muuttamaan toimintaansa.

Oppimisen tehokkuuden taustalla on oppijan motivaatio. Kysymys onkin, miten koulutettavien tarkkaavaisuutta voidaan herättää ja ohjata sekä ylläpitää motivaatiota. Jo koulutusta suunniteltaessa tulee miettiä koulutettavien tarkkaavaisuuden suuntaamista eli mielenkiintoa koulutukseen, koulutusmateriaalin ajantasaisuutta ja relevanssia, koulutuksen läpäisyyn vaadittavan itseluottamuksen syntymistä koulutettavissa sekä ponnisteluin syntyneiden oppimistulosten palauttevuutta, josta syntyy koulutettavien tyytyväisyys koulutukseen. (Ruohotie 1998, 121) Onnistuneen koulutuksen jälkeen työntekijöillä on paremmat mahdollisuudet jatkaa opittujen asioiden toteuttamista työskentelyssä ja innostusta muuttaa aikaisempaa toimintaansa. Parhaimmassa tapauksessa koulutus voi kasvattaa työntekijän työmotivaatiota ja antaa rohkeutta uuden tiedon käyttöön.

Kasvatuskumppanuuskoulutus on Kuusamon alueella koettu tarpeelliseksi osaksi varhaiskasvatuksen kehittämistä. Myös päivähoidon asiakkaiden palautteen vuoksi kasvatuskumppanuus on nähty tärkeänä kehittämisen alueena

(Määttä 21.12.2010, sähköpostiviesti). Kuusamo on väestöpohjaltaan kasvava kaupunki ja päivähoiton asiakasperheet yhä moninaisempia.

Karilan (1997) mukaan lastentarhanopettajien kasvatustavoitteet saa lähtökohdansa suomalaisen kasvatuksen arvomaailmasta. Kasvatus on sidoksissa siihen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, jossa kasvatusta annetaan sekä kulttuurissa vaikuttamaan ihmiskäsitykseen. (Karila 1997, 47–48). Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietintö vuodelta 1980 listasi seitsemän eri tavoitealuetta päivähoiton kehittämiseksi. Tavoitealueista rakennettu yleistavoite esitettiin seuraavasti:

Päivähoidon kasvatuksen yleistavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä, yhdessä kotien kanssa edistää monipuolista ja sopusointuista persoonallisuuden kehitystä sekä tasoittaa erilaisista taustoista johtuvia kokemuseroja yksilöllisellä tavalla siten, että lapsen edellytysten mukaisesti ja kulttuuriperinteeseen nojaten turvataan lapsen fyysinen kehitys, ohjataan hänen sosiaalista kehitystään ja annetaan aineksia hänen henkiselle kehitykselleen. (Karila 1997, 48.)

Karilan (1997) mukaan lastentarhanopettajien asiantuntijuus ei kehittynyt vastaamaan annettuja tavoitteita, koska useissa yhteyksissä ilmeni lastentarhanopettajien kokevan haasteellisina tehtäväalueinaan aikuiskontaktit. Myös Kuusamon kaupungin lastentarhanopettajat tarvitsevat erilaisten perheiden kohtaamisissa jatkuvaa tukea koulutuksena ja vertaistukena.

Karilan (1997) mukaan lastentarhanopettajien asiantuntijuus rakentuu kolmesta tekijästä, minän ja elämänhistorian, tiettyä substanssialaa koskevan tietämyksen sekä kulloisenkin toimintaympäristön välisessä vuorovaikutuksessa (Karila 1997, 42). Toimintaympäristö on yksi keskeinen lastentarhanopettajan työhön ja asiantuntijuuteen vaikuttava asia. Toimintaympäristö koostuu niistä arvoista, säännöistä ja toimintatavoista, jotka ovat sille ominaista. Päiväkodin toimintaympäristö rakentuu myös julkisen hallinnon kulttuurista, niin paikallisella kuin valtiollisella tasolla. (Karila 1997, 53.) Toimintaympäristön sosiaaliset elementit taas ovat vuorovaikutus toisten henkilöiden kanssa, ympäristössä ilmenevät käsitykset lapsista, varhaiskasvatuksesta, pedagogisista käytännöistä ja työkäytännöistä. (Karila 1997, 56.)

Karilan (1997) mukaan lastentarhanopettajien ja vanhempien yhteistyön merkitys voidaan nähdä kolmella eri tavalla. Etäinen yhteistyösuhde perustuu lastentarhanopettajien tulkintoihin siitä, ettei vanhempia kiinnosta yhteistyö päiväkodin kanssa. Toinen tapa hahmottaa vanhempien ja lastentarhanopettajien yhteistyötä on vanhempien toiveiden toteuttaminen. Kolmantena näkökulmana vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön nähdään kiinteä yhteistyösuhde. Tällöin vanhemmat nähdään yhteistyökumppaneina. (Karila 1997, 66–67.)

Asiantuntijuuden luonteeseen ja sen kehittymiseen vaikuttaa siis lastentarhanopettajan elämänselän historian sekä tietämyksen ja toimintaympäristön vuorovaikutus ja sen laatu. (Karila 1997, 115). Kasvatuskumppanuuskoulutuksen voidaan ajatella pyrkivän vaikuttamaan lastentarhanopettajan tietämykseen lapsen kasvusta ja kehityksestä, oman toiminnan reflektointiin omassa toimintaympäristössä sekä omaan suhtautumiseen vanhempien kanssa toimimiseen.

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

6.1 Metodologiset lähtökohdat

Tämä tutkimus on laadullinen tapaustutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään saamaan ymmärrystä ilmiöstä subjektin kautta. Taustatietojen kuvaaminen auttaa tutkijaa hahmottamaan haastateltavan maailmaa ja siten ymmärtämään, millaista esitietoa, asiantuntemusta ja aihepiiriä koskevaa ymmärrystä vasten haastateltava asioita kuvaa (Vilkkä 2005, 110).

Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisimpiin piirteisiin kuuluu se, että tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja että aineisto kootaan luonnollisissa tilanteissa. Tässä tutkimuksessa haastattelut toteutettiin päiväkodissa, lastentarhanopettajien omassa toimintaympäristössä. Halusimme alusta alkaen suorittaa haastattelut lastentarhanopettajien oman toimintaympäristön sisällä, jotta haastateltavan on mahdollisimman helppo hahmottaa itsensä työntekijänä ja kasvattajana siinä ympäristössä ja siinä ajassa, jossa pedagoginen toiminta ja kasvatuskumppanuus suurimmaksi osaksi tapahtuvat.

Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisimpiin piirteisiin kuuluu se, että tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina, siinä käytetään induktiivista analyysia sekä kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tässä tutkimuksessa haastattelimme Kuusamon kaupungin päiväkotien kolmea lastentarhanopettajaa, jotka valittiin sattumanvaraisesti. Valitut lastentarhanopettajat olivat käyneet peruskoulutuksen sekä työmenetelmäohjauksen. Induktiivisen analyysin mukaan pyrimme paljastamaan odottamattomia seikkoja, asioita, joiden merkityksen haastateltava nostaa itse esille. Me tutkijoina emme määränneet sitä, mikä on tärkeää. Tyypillistä on myös se, että tutkimussuunnitelma muotou-

tuu tutkimuksen edetessä ja tapauksia käsitellään ainutlaatuisina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 155.)

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehty tutkimus ei siis pyri totuuden löytymiseen tutkittavasta asiasta. Tutkijoiden on otettava selvää ja kuvattava tutkimustekstissään, millaisiin yhteyksiin, kuten aikaan tai paikkaan, asia tai ilmiö liittyy. Tässä tutkimuksessa viitekehyksessä on päivähoito, kasvatuskumppanuus, kasvatuskumppanuuskoulutus sekä lastentarhanopettajien työn kehittäminen. Yleisen asiayhteyden kuvauksen jälkeen tutkijoiden tulee kuvata myös tutkimustilanne, jossa tutkimusaineisto kerätään. Vilkan (2005) mukaan konteksti luodaan usein erilaisten inhimillisten toimintojen, esimerkiksi ilmeiden ja eleiden, avulla, jotka tukevat puheen avulla tuotettua sisältöä.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla lastentarhanopettajien kokemuksia omasta ammatillisesta kasvusta Kuusamon kaupungin päiväkodeissa kasvatuskumppanuuskoulutuksen käymisen jälkeen, jotta Kuusamon kaupungin varhaiskasvatus kehittyä.

6.3 Tutkimuksen tutkimustehtävä

Tehtävänä on tutkia, millaisia ammatillisen kasvun kokemuksia Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajilla on kasvatuskumppanuuskoulutuksesta.

6.4 Teemahaastattelu

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on päämenetelmänä (Hirsjärvi ym. 2000, 192). Haastattelun suurena etuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Haastattelun käyttö tiedonkeruumenetelmänä on perusteltua siksi, että haastateltavien kokemuksista halutaan saada kokonaisvaltainen kuva. Haastattelun avulla tutkijan on mahdollista sijoittaa tuloksia laajempaan kontekstiin, selventää ja syventää vastauksia sekä saada vastauksia monitahoisesti ja moneen suuntaan. (Hirsjärvi ym. 2000, 192.)

Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen eli strukturoimattoman haastattelun välimuoto (Hirsjärvi ym. 2000, 195). Sille on tyypillistä se, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. (Hirsjärvi ym. 2000, 195).

Hirsjärven ja Hurmeen (2001) mukaan teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muotoilu on kaikille haastateltaville sama, mutta järjestystä voidaan vaihdella. Haastateltavat voivat myös vastata omin sanoin, eli siinä korostetaan haastateltavan kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita. Haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47 – 48).

Tässä tutkimuksessa käytimme teemahaastattelua, ja tämän tutkimuksen teemat nousevat kasvatuskumppanuuskoulutuksen tavoitteiden pohjalta. Teemahaastattelurunko käsittelee lastentarhanopettajan ammatillisen kasvun osa-alueita, joihin kasvatuskumppanuuskoulutuksella pyritään. Haastattelussa keskusteltiin lastentarhanopettajien kokemuksista siihen, millaisia ammatillisen kasvun kokemuksia kasvatuskumppanuuskoulutus on tuonut lastentarhanopettajan työhön.

Tässä tutkimuksessa on perusteltua käyttää teemahaastattelua, koska sen avulla vastaaja voi antaa oman kuvauksensa viitekehyksestä nouseviin teema-

alueisiin. Teema-alueet ovat lastentarhanopettajien ammatillinen kasvu tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa ja motivaatiossa. Tämän tutkimuksen haastattelujen aikana tarkoitus on käydä suhteellisen vapaamuotoista keskustelua. Keskustelua käydään kuitenkin niin, että me tutkijoina kontrolloimme tilannetta. Tutkijoina meidän on varmistettava se, että pysytään aiheessa ja asetetuissa teemoissa. Teemat ja kysymykset haastatteluun tulee miettiä tarkasti, jotta ne tulee käytyä läpi jokaisen haastateltavan kanssa. Tarkkaa struktuuria haastattelurungossa ei kannata olla, jotta haastateltavan omat kokemukset ja kerronta pääsevät oikeuksiinsa. Tutkijalla ja tutkittavalla on oltava mahdollisuus lisäksymyksiin ja tarkennuksiin.

6.5 Tutkimuksen kohde

Tässä tutkimuksessa haastateltavina oli kolme Kuusamossa kasvatuskumppanuuskoulutuksen käyntyä lastentarhanopettajaa. Haastateltavat valittiin kehittämiskoordinaattori Anu Määtän kokoamasta listasta Kuusamon kaupungissa työskentelevistä lastentarhanopettajista. Valitut lastentarhanopettajat olivat käyneet peruskoulutuksen sekä työmenetelmäohjauksen.

Haastateltavat lastentarhanopettajat rajattiin Anu Määtän ehdotuksesta niin, että tutkimukseen osallistuvat lastentarhanopettajat saattoivat työskennellä kaikissa muissa lapsiryhmissä, paitsi esiopetusryhmissä. Tämän rajauksen perusteena on lasten vanhempien päivittäisten kohtaamisten puuttuminen esiopetuksessa. Kasvatuskumppanuuden selkeä ja päivittäinen toteutuminen ja kokemukset vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ovat selkeämpiä pienten lasten kanssa työskennellessä. Listan koulutuksen käyneistä ja rajaukseen sopivista lastentarhanopettajista keräsi kehittämiskoordinaattori Anu Määttä.

Jo ennen kuin arvoimme kolme opinnäytetyöhön osallistuvaa lastentarhanopettajaa, lähetimme Kuusamon kaikkiin päiväkodeihin infokirjeen (Liite 2), jossa kerrottiin tutkimuksesta, sen ajankohdasta ja siitä, että valituille haastateltaville

ilmoitamme henkilökohtaisesti. Lähestyimme kolmea valittua haastateltavaa kirjeellä (liite 3), jossa haastateltavalle kerrottiin tarkasti tutkimuksen tarkoitus, ajankohta ja myös haastattelijoiden yhteystiedot, jos annettu haastatteluaika ei jostain syystä sopinut. Olimme yhteydessä myös päiväkodin johtajiin, saamme-ko tehdä haastattelut lastentarhanopettajien työpäivien aikana.

6.6 Aineiston keruu

Haastattelut tapahtuivat Kuusamon kaupungin päiväkodeissa haastateltavien työpäivän aikana. Teemahaastattelun avulla keräsimme tutkimusaineiston, joka osoittautui sopivan rennoksi ja väljäksi tavaksi toteuttaa haastattelu. Teemahaastattelun pohjana käytimme teemarunkoa (liite 5), joka koostui neljästä teemasta. Teemat nousivat opinnäytetyömme viitekehyksestä sekä kasvatuskumppanuuskoulutuksen virallisten tavoitteiden pohjalta.

Haastattelujen teemana oli lastentarhanopettajan ammatillinen kasvu uusien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja motivaation omaksujana. Eri teemojen alle lisäsimme apukysymyksiä, joilla pystyimme ohjailemaan haastattelun kulua. Myös haastattelujen aikana tuli mieleen lisäkysymyksiä, joita haastateltavalle saattoi esittää. Haastateltavat saivat jo saatekirjeen mukana haastattelun teemarungon, johon jokainen haastateltava oli perehtynyt ja kirjoittanut mietteitä muistiin etukäteen.

Haastattelut saimme tehtyä yhden päivän aikana, 4.4.2011. Haastattelut kestivät 22 minuutista 27 minuuttiin, yhteensä 75 minuuttia. Ensimmäinen haastattelun alku oli jännittävä, ja huomasimme, että myös haastateltavaa jännitti. Hän oli järjestänyt haastattelutilan etukäteen valmiiksi, ja juttelimme aluksi niitä näitä. Kävimme ennen nauhoitusta läpi haastattelun kulun ja painotimme sitä, että kiirettä ei ole ja ajatuskatkot sallitaan. Myös tarkentavia kysymyksiä saa esittää. Haastattelujen edetessä myös haastattelijat rentoutuivat ja haastattelut sujuivat omalla painollaan. Myös me haastattelijat pystyimme samastumaan haastatel-

taviin, koska kokemusta lasten ja perheiden kanssa työskentelystä oli myös meillä.

6.7 Aineiston analysointi

Aloitimme litteroinnin heti haastattelujen valmistuttua. Litteroimme aineiston sanatarkasti tietokoneelle ja pohdimme samalla, mitkä aineistosta kuuluvat tutkimustehtäväämme. Aineiston purkamisen teimme sanelukoneeseen tallennettua puheesta puhtaaksi kirjoittamalla tekstinkäsittelyohjelmalla. Litteroitua tekstiä tuli noin 15 sivua. Litteroitua tekstiä ei tullut kovin runsaasti, koska halusimme pitää teemarungon mahdollisimman yksinkertaisena. Koimme kuitenkin, että haastateltavat vastasivat jokaiseen teemarungon osaan oman kokemuksensa pohjalta tyhjentävästi. Haastateltavat sanoivat myös, mikäli he eivät osanneet vastata.

Aineiston analyysin suoritimme teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Tutkimuksessa teoriaohjaava analyysi etenee aineiston ehdoilla, ja tutkimukseen liittyvä teoria tuodaan esiin ilmiöstä ”jo tiedettynä”. Teoriaohjaavassa analyysissä muodostetaan analyysirunko, jonka sisälle voidaan muodostaa luokituksia tai kategorioita noudattaen induktiivisen sisällönanalyysin periaatteita. Tällöin aineistosta voidaan poimia ne asiat, jotka kuuluvat analyysirunkoon. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116). Tässä tutkimuksessa analyysirunkona toimivat kasvatuskumppanuuskoulutuksen viralliset tavoitteet, joista kokosimme teemarungon. Teemoiksi muodostuivat tiedot, taidot, motivaatio, arvot ja asenteet. Teemarungon kaavio (liite 6) löytyy opinnäytetyön lopusta.

Käytännössä tässä tutkimuksessa sisällönanalyysi toteutettiin niin, että tutkimuksessa nauhoitettu aineisto litteroitiin eli muutettiin kirjalliseen muotoon. Pohdimme saatua aineistoa useaan otteeseen litteroinnin aikana, erityisesti kasvatuskumppanuuskoulutukseen liittyvän teorian ja tutkimustehtävän kautta. Litteroidusta materiaalista etsittiin teemahaastattelun teemarunkoon ja tutkimus-

tehtävään liittyvät asiakohdat, ja niistä koottiin johtopäätökset. Litteroidusta materiaalista oli helppo koota tulokset, koska tutkimustehtävä ohjasi niin selkeästi päätöksiä siitä, mitä tuloksiin kelpuutettiin.

6.8 Tutkimuksen luotettavuus

Tuomi & Sarajärvi (2002, 131) nostavat esille laadullisen tutkimuksen luotettavuuskeskustelussa kysymykset totuudesta ja objektiivisesta tiedosta. Tarkasteltaessa objektiivisuuden ongelmaa laadullisessa tutkimuksessa on syytä erottaa toisistaan havaintojen luotettavuus ja niiden puolueettomuus. Puolueettomuus nousee esille siinä, pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja kuulemaan haastateltavaa itseään vai suodattuuko haastateltavan kerronta tutkijan oman kehyksen läpi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133). Tutkijoina jouduimme siis kysymään itseltämme, olemmeko riittävän objektiivisiä haastattelutilanteessa ja pystymmekö tekemään tarkentavia kysymyksiä ja eleillämme osoittamaan mahdollisimman sallivaa ilmapiiriä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135). Kuitenkin tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään yleensä validiteetin (tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu) ja reliabiliteetin (tutkimustulosten toistettavuus) käsittein. Tutkija voi arvioida tutkimuksen luotettavuutta myös kokonaisuutena, johon kuuluu 1) tutkimuksen kohde ja tarkoitus, 2) omat sitoumukset tutkijana, 3) aineistonkeruu, 4) tutkimuksen tiedonantajat, 5) tutkija–tiedonantaja -suhde, 6) tutkimuksen kesto, 7) aineiston analyysi, 8) tutkimuksen luotettavuus sekä 9) tutkimuksen raportointi. Nämä kaikki osa-alueet tulee olla tarkasti kuvattuna, jotta tutkimustulokset ovat selkeät ja ymmärrettävät. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133 - 138.)

Tutkimuksen luotettavuutta parantavia asioita on se, että tutkijoilla on tarpeeksi aikaa tehdä tutkimuksensa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 139). Tutkijoina koimme merkitykselliseksi sen, että suunnittelimme tutkimustehtävän ja teemarungon

tarkasti ennen haastatteluja sekä haastattelumuistio, johon kokosimme ajatuksia jokaisen haastattelun jälkeen. Pyrimme myös litteroimaan saadun aineiston mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen.

6.9 Tutkimuksen eettisyys

Hirsjärven ym. (2010, 26) mukaan jo tutkimusaiheen valinta on eettinen ratkaisu. Tutkimuksemme on Kuusamon kaupungin tilaama, joten sille on tarvetta. Tutkimus on siinä mielessä yhteiskunnallisesti merkittävä, että lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi on yhteiskunnallisesti merkittävä asia. Hirsjärven ym. (2010, 26) mukaan haastateltavan tulee olla koko ajan tietoinen tutkimuksen kulusta. Haastateltavalle kerrottiinkin, miksi teemme tutkimusta ja mikä on haastateltavan rooli siinä. Ennen tutkimushaastattelun alkamista kävimme haastateltavan kanssa läpi haastattelun kulun. Kerroimme myös haastateltavalle, että kysymyksiin ei ole oikeaa vastausta. Haastateltavaa rauhoittelimme kertomalla, ettei oman työn ja työympäristön arvioiminen ole helppoa.

Yleisesti voidaan todeta, että ihmisoikeudet muodostavat ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen perustan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 128). Haastateltavien oikeuksiin kuuluu se, että tutkijan on selvitettävä haastateltaville tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit sillä tavoin, että he pystyvät ne ymmärtämään. Tutkittavien suojaan kuuluu haastateltavien vapaaehtoinen suostumus. Tutkijan tehtävä on varmistaa, että haastateltava tiedostaa, mistä tutkimuksessa on kyse. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 128.) Tutkijoina pidimme merkityksellisinä myös sitä, että tutkimustietojen on oltava luottamuksellisia, tutkimuksessa saatuja tietoja ei luovuteta ulkopuolisille eikä tietoja käytetä muuhun kuin luvattuun tarkoitukseen. Kaikkien osallistujien on myös jätävä nimettömiksi, elleivät he ole antaneet lupaa nimensä julkaisuun. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 128 – 129.)

7 LASTENTARHANOPETTAJIEN AMMATILLISEN KASVUN KOKEMUKSIA KASVATUSKUMPPANUUSKOULUTUKSESTA

7.1 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien tietojen omaksumisesta

Palvelujärjestelmän tuntemus

Tutkimustuloksissa nousi esiin se, että palvelujärjestelmätuntemus on koulutuksessa vahvistunut ja selkiytynyt. Tuttuja asioita oli kerrattu, ja sen vuoksi lastentarhanopettajat kokivat jo olemassa olevan tiedon selkiytyneen ja vahvistuneen. Haastatteluissa kävi ilmi, että koulutuksessa haluttiin varmistaa, että lastentarhanopettaja tietää, mistä tarvittaessa voi hakea apua, jos sitä ei tiedä. Sekä tieto siitä, mistä itse työntekijänä voi kysyä neuvoja, että se, miten vanhempia voi ohjeistaa, oli lastentarhanopettajille selkiytynyt. Haastateltavat kokivat saaneensa vahvistusta myös rohkeuteen kysyä apua.

Ehkä samanlainen kuin ennenkin koulutusta. Tavallaan se palvelujärjestelmä mikä perheillä on, on tavallaan tiedossa. [H2]

No kyllä se on tietysti selkiytynyt, selkiytynyt se, on se ollu tiedossa, mutta selkiytynyt enemmän vielä. [H1]

Äkkiseltään kun miettiin niin ei mitään erityistä uutta. Tietenkin se että työntekijällä olisi valmius hakea sitä tietoa jos ei tiedä. Että mistä sitä saa sitä tietoa. Ja rohkeutta kysyä. [H2]

Kyky ohjata perhe erityispalveluihin

Lastentarhanopettajat kertoivat saaneensa koulutuksesta rohkeutta ja itseluottamusta ottaa asioita esille ja jutella vanhempien kanssa. Haastatteluissa kävi ilmi, että rohkeutta oli tuonut lisää juuri koulutuksessa tehdyt keskustelu- ja rooliharjoitukset. Koulutuksessa koettiin hyväksi se, että tehdyt harjoitukset oli suunniteltu tarkoituksella haasteellisiksi. Lastentarhanopettajat kertoivat käyneen yksityiskohtaisesti ja esimerkein läpi perheen erityispalveluita ja perheen kanssa työskentelyä. Lastentarhanopettajat kokivat, että heillä oli kokemuksen ansiosta tarvittavat tiedot ohjata perhe erityispalveluihin. He kokivat juuri kiertävän erityislastentarhanopettajan tärkeäksi linkiksi perheiden kanssa työskennellessä.

Se on tämä erityislastentarhanopettaja joka tavallaan voisi olla se ensimmäinen linkki johon perhekin on yhteydessä yhdessä meidän kanssa ja sitten taas mietitään että mitä palveluja tarvitaan. [H2]

Ja se ehkä tämän koulutuksen myötä, siihen sitä itseluottamusta ja tukea että asioista voi jutella yhdessä vanhempien kanssa. Se ei ole pelkästään työntekijän hartioilla se asia vaan että yhdessä mietitään. [H2]

Käytiinhän siellä niitä sellaisia keskusteluharjoituksia, että tietty aihe oli että miten tämä asia saataisiin eteenpäin yhdessä neuvotellen. [H2]

Niitäkin mahdollisuuksia että tulee se että perheet eivät halua asiaan sen kummemmin puuttua. Niitä keinoja miten sitä asiaa voisi luontevasti viedä eteenpäin. [H2]

Oma rooli moniammatillisessa yhteistyössä

Haastateltavat kokivat oman roolinsa moniammatillisessa yhteistyössä tärkeäksi, ja he kokivat, että heidän mielipidettään arvostetaan. Koulutuksesta he kokivat saaneensa vertaistukea ja oppineensa muiden esimerkeistä. Lastentarhan-

opettajat kokivat, että ryhmän toiminta, asioiden puheeksi ottaminen ja eteenpäin vieminen on heidän vastuullaan. Samaan aikaan he kuitenkin nostivat myös työtiimin osaksi näiden asioiden hoitamista.

Ei siellä yksin sooloilla kun on päätetty joku juttu että otetaan vanhemmat mukaan ja sidosryhmiä. Se lähtee sitä kautta rullaamaan. Ehkä sellainen aloitteen tekijä, voisi ajatella. [H2]

Koulutuksessa ei tullut siinä mielessä uutta, että kun olen jo tehnyt yhteistyötä toimintaterapeuttien, fysioterapeuttien, puheterapeuttien, erityisopettajien, perheneuvolan, sosiaalityöntekijöiden ja lapsiperheiden kotipalvelun kanssa. Koulutuksesta sai kuitenkin vertais-tukea ja esimerkkejä toisilta. [H3]

Kyllä sitä varmaan on tullu varmemmaksi, ja tuntuu että se on niinku koulutuksen jälkeen menny vähä niinku takaraivoon ja selkärankaan moni muuki asia. [H1]

Ammatillisuuden muuttuminen kasvatuskumppanuuskoulutukseen sisältyneellä tiedolla

Koulutuksen merkitys lastentarhanopettajien ammatillisuuden muuttumisessa oli se, että he kokivat ammatti-identiteetin vahvistuneen. Koulutus oli myös palauttanut mieleen sen, että lastentarhanopettajan tulee tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa tasavertaisesti. Lastentarhanopettajat kertoivat saaneensa vahvistusta siihen, että lastentarhanopettajan pitää olla ylpeä omasta tieto-aidosta lapsen kasvussa ja kehityksessä, mutta ymmärtää myös oman toiminnan rajallisuus. Kaikkea ei voi yksin tehdä. He kuvasivat, miten koulutus palautti mieleen sen, miten monipuolinen ja haastava, mutta samalla palkitseva lastentarhanopettajan työ on.

Tiedostaa sen, että ei oo se tiedon jakelija ja määrällijä ja neuvoja että pitää semmonen tasavertanen semmonen luotettava suhde olla siinä ja ottaa huomioon ne vanhemmat ja heidän mielipiteet ja ne kokemukset siitä omasta lapsesta, minkä hyväksi me niitä asioita yhdessä tehdään. [H1]

Ja oikeastaan sen koulutuksen jälkeen oli helpotus itelle huomata että sun ei tarte niitä asioita viedä loppuun asti ite vaan se riittää se rohkeus ja kyky ottaa asioita esille ja tavallaan sitten perhe lähtee mukaan tai ei lähde mukaan. [H2]

7.2 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien taitojen omaksumisesta

Uudet menetelmät vahvistaa ja ylläpitää kasvatuskumppanuutta

Kasvatuskumppanuuskoulutuksesta lastentarhanopettajat kuvasivat tärkeäksi uusien ideoiden lähteeksi yhteiset keskustelut, kuulumisten vaihdot, ryhmätyöt sekä esimerkkitapausten läpi käynnin. Päiväkodeissa ollaan tekemisissä monenlaisten perheiden ja ihmisten kanssa, joten yhteistyö koettiin siinä mielessä haastavaksi. Työntekijöiden ja kodin välinen kuulumisten ja ajatusten vaihto todettiin erityisen tärkeäksi päivähoidon aloitusvaiheessa. Koulutuksessa oli korostettu vahvasti pidempää tutustumisjaksoa.

Koulutuksen aikana jouduin pohtimaan konkreettisesti omaa käytöstä ja sosiaalisia taitoja työntekijänä kohdata vanhemmat. [H3]

Koulutuksessa painotettiin sitä että tutustumisvaiheessa on hyvin tärkeä ajan antaminen perheelle ja lapsille ja rauhassa jutellaan lapsen asioista. Että ei kävisi niin että lapsi tulla tupsahtaa hups heijaa minä oon täällä, vaan yhdessä perheen kanssa saa tutustua ja jutella. [H2]

Ja semmonen jos ajattelee, että alle kolmevuotiaalla varsinkin, semmonen viikon tutustumisjakso olisi ehdottoman hyvä. Mitä siellä koulutuksessakin mietittiin, jos semmoseen pääsis. [H2]

Hyviksi työvälineiksi työssä koettiin myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä erilaiset arviointimenetelmät, joita käytettiin yhdessä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma -lomaketta oli kerrattu koulutuksessa ja sen käytön koettiin selkiytyneen.

Että tuota ne ei oo niinku vasara ja nautoja semmosia työkaluja, vaan ne on tämmösiä, ne on sillee iskostunu että ne on tärkeitä. [H1]

Lapsen elämänpiirien ymmärtäminen ja yhteensovittaminen

Haastatteluissa lastentarhanopettajat korostivat lasten perheiden ja lähipiirin tärkeyttä. Erityisesti päivähoiton aloitusvaiheessa niiden merkitys koettiin suureksi.

Kyllähän ne pitää huomioida heti alusta pitäen ja ymmärtää se mistä tuota mistä ympyröistä se lapsi lähtee. [H1]

Vaikeaksi he kaikki kokivat kuitenkin etenkin muun muassa ero- tai uusperheitä tulevien lasten elämänpiirien tuntemisen ja tiedostamisen varhaiskasvatuksessa. Koulutuksesta koettiin kuitenkin saaneen tukea tähän asiaan.

Että tarkoitus on ymmärtää ja mahdollisimman pitkälle niitä toteuttaa mutta ei se aina oo mahdollista. Ja tieto siitä että pyrkis tämmöseen. Ja oikeastaan on ollu ennen koulututusta ja näistä asioista kun puhuttiin koulutuksessa ja pähkäilee niitä. [H2]

Nykyvuosina lapsen elämänpiirit ovat laajentuneet mikä tuo meillekin lisähaastetta. On lähivanhempia, etävanhempia, uusperheitä, isovanhempiakin voi olla monia. [H3]

Päivähoidon työntekijänä siinä välissä oleminen on joskus haastavaa. Pitää ymmärtää lasta ja vanhempien näkökanta. [H3]

Lapsen yksilöllisyys ja turvallisuus päiväkotiryhmässä

Lapsen yksilöllisyys ja turvallisuus nousivat lastentarhanopettajien haastatte-
luissa tärkeäksi koetuiksi asioiksi. Eri päiväkodeissa on käytössä monia tapoja,
joilla pyritään turvalliseen ja yksilölliseen toimintaan. Lastentarhanopettajat mai-
nitsivat muun muassa omahoitajuuden, pienryhmätoiminnan ja lapsiryhmän
toimintaympäristön muokkaamisen omiksi tavoikseen vaikuttaa edellä mainittui-
hin asioihin. Vanhemmilta saatavasta palautteesta saadaan lopulta tietoa, onko
tavoitteissa toteuduttu.

Joo tuota kyllähän sitä yksilöllisyyttä ja lapsilähtöisyyttä, sitä on ko-
vasti korostettu ja se on tavallaan iskostunu että se yksilönä ote-
taan huomioon ja siihen satsataan. [H1]

Se on sitten että vanhempien kanssa keskustellaan miten toteutuu
ja onko heillä eri näkemyksiä asiasta [H2]

Ainakin se että jokaista lasta huomioidaan, että tulee se tunne että
välitetään. Se on päällimmäinen asia. [H2]

Kasvatuskumppanuuskoulutus oli lapsen turvallisuuden ja yksilöllisyyden kan-
nalta hyvä paikka kysyä ja jutella aiheesta. Lastentarhanopettajat kertovat asian
tulleen esille sekä koulutuksen aiheiden yhteydessä että tauoilla jutellessa.

Koulutuksessa oli hyvä tilaisuus kysyä ja jutella, aiheiden piirissä
sekä ihan tauoilla. Koko päivän koulutuksissa erityisesti oli aikaa ju-
tella ja kysyä. [H3]

Varhaisessa puuttumisessa kehittyminen ja ennaltaehkäisevä työskentelytapa

Kaikilla lastentarhanopettajilla oli yhteinen kokemus työyhteisön tuen tärkeästä asemasta varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työskentelytavan tilanteissa. Haastatteluissa he kertoivat varhaisen puuttumisen tilanteiden vaikeudesta työntekijälle ja siitä, kuinka se on noussut tärkeäksi osaksi työtä. Koulutuksesta saatu tuki on ollut sekä tietojen kartuttamista että taitojen harjoittelamista. Moni asia on ollut ennestään jo tuttua mutta kertauksen kautta vahvistunut.

Ennaltaehkäisevä työskentelytapa on tärkeä ja noussu tärkeeksi ja koulutuksen myötäki. Koulutuksen myötä kaikki tavallaan on niinku vahvistunu, ja että se tavallaan iskostuu sinne että ne on jossaki tuolla. [H1]

Paljohan siellä koulutuksessa tuli asiaa, mutta paljo niinku on semmosta tuttua asiaa mitä käsiteltiin mutta on tarpeellista käydä se tuttu asiaki läpi. [H1]

Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn tilanteissa lastentarhanopettajat kuvaavat ensimmäiseksi vaiheeksi keskustelun työyhteisössä. Rohkeutta kuitenkin tarvitaan, kun asiat otetaan puheeksi vanhempien tai muun osapuolen kanssa. Asiaan liittyvän tietämyksen osaaminen helpottaa asioihin puuttumista.

Tänä päivänä saa olla tuntosarvet höröllään, että paljo on kaikenlaista ja tiedostaa se että jo aikasin puututaan ja nähdään ne asiat. Niitä mietitään ja pohditaan yhdessä ensin ja vanhempien kanssa tarpeen mukaan. [H1]

Jos sä pähkäilet jotain lapsen kohalta ni sitä tukea saa toisilta. Ehkä semmoseen tuossa koulutuksessa sai ohjausta ja tukea. [H2]

No siinä asiassa varmaan sitä semmosta rohkeutta mitä ehkä tarvii siihen varhaiseen puuttumiseen. Just sitä tietämystä että missä vaiheessa on tarvetta puuttua. [H3]

Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työskentelytavan hallitseminen on lastentarhan opettajien mukaan taito, joka kasvaa työntekijän mukana. Vähitellen työntekijä oppii huomaamaan tiettyjä asioita joihin tulee kiinnittää huomiota.

Tämä asia on varmaan sellanen että se kehitys ei pysähdy vaan jatkuu ja jatkuu ja sä opit vähitellen huomaamaan tiettyjä asioita. [H2]

Työtaitojen muuttuminen koulutuksen ansiosta

Haastatteluissa nousi esille selvästi lastentarhanopettajien oman ajattelun muutos. Haastateltavat kuvasivat pohdiskelevansa asioita enemmän. He myös arvioivat omaa toimintaansa ja sen vuoksi kehittivät.

No ehkä semmonen että pohdiskelee näitä asioita enemmän. Sitä kautta arvioi omaa toimintaa. [H2]

Ja mitä enemmän sä alat ajattelemaan ja miettimään, sä huomaat että tää ei oo mitenkään helppo työ. [H2]

Koulutuksen jälkeen lastentarhanopettajat halusivat kiinnittää huomiota juuri vuorovaikutustaitoihin. Vaikkakaan koulutuksessa ei suunnitelman mukaisesti läpikäyty uusia työmenetelmiä, antoivat keskustelut uusia ideoita ja työkaluja lastentarhanopettajan työhön. Kasvatuskumppanuuskoulutuksessa oli kuultu erään työntekijän kokemusta lapsen päivähoiton aloittamisen yhteydessä tehdystä kotikäynnistä. Koulutuksessa kuultujen kokemusten ansiosta ja innostamana myös muut lastentarhanopettajat olivat suunnitelleet kotikäyntejä jatkossa aloittavien perheiden luokse.

Se ainakin että haluaa satsata näihin vuorovaikutustaitoihin entisestään, nimenomaan kun tämä on tätä kasvatuskumppanuutta. Ja just että oppii näitä uusia työkaluja käyttämään. [H1]

Mehän käytiin siellä läpi lapsen tulovaiheeseen paljon asioita, ja meistä oli yksi pystynyt käymään kotona tutustumiskäynnin. Sitä käytiin paljon läpi, ja se oli uusi menetelmä. [H1]

7.3 Lastentarhanopettajien kokemukset uusien arvojen omaksumisesta

Kunnioitus ja tasavertaisuus perheiden ja päiväkodin välisessä yhteistyössä

Haastateltavien mukaan koulutuksessa korostettiin perheen asemaa tasavertaisina toimijoina lastentarhanopettajan kanssa. Lastentarhanopettajat kertoivat usein joutuvansa työssään pohtimaan omaa toimintaansa. Haastateltavat kertoivat kasvatuskumppanuuden toimivan, kun ei ole käsiteltävänä negatiivisia asioita. Kun perheen kanssa on hankalia tilanteita, myös lastentarhanopettaja joutuu miettimään tarkemmin, miten hän asian esittää. Joskus hankalista asioista keskustellessa vanhemmat eivät pysty olemaan yhteistyökykyisiä. Haastateltavien mukaan koulutuksessa korostettiin sitä, että asiat pitää pystyä perustelemaan vanhemmille, koska joskus vanhemmat eivät suostu myöntämään ongelmaa. Haastattelussa tuli myös ilmi se, että lastentarhanopettajan on kunnioitettava vanhemman mielipidettä myös silloin, jos se on täysin eriävä.

Annetaan vanhemmille mahdollisuus kertoa siitä omasta lapsestaan ja kuunnella heidän mielipiteitään ja neuvoja. Sitten opastetaan ja ohjataan, ja tarpeen mukaan annetaan ohjeistusta ammatillisesti. [H1]

Kyllähän se on tämä kolme koota jota koulutuksessakin puhuttiin että se kuuleminen, kunnioittaminen, keskusteleminen asioista. [H2]

Et ne vanhemmat on sen lapsen asiantuntijoita mutta jos he esimerkiksi tarvii tukea, niin me ollaan sitä varten. [H3]

Sieltä tuli niinku tosi hyvin sitä vertaistukea ja varmaan sitä työkaluakin kun yhdessä mietittiin. [H3]

Työhön liittyvien arvojen muuttuminen koulutuksen jälkeen

Koulutuksen jälkeen tasavertaisuus perheiden kanssa ja perheiden mukaan ottaminen ovat entistä enemmän korostuneet. Hyväksi prosessiksi koettiin se, että koulutuksessa työstettiin henkilökohtainen elämäkerta, ja jokainen sai mahdollisuuden tutkia omia elämänarvojaan. Haastateltavat kokivat, että Kuusamossa on paljon erilaisia perhemuotoja, ja kansalaisuuksia. He olivat koulutuksessa oivaltaneet muiden esimerkkien myötä, että erilaisuutta on paljon. Esimerkiksi erityislapsia on jokaisessa ryhmässä.

Arvot on pysynyt entisellään jos vertaa aikaisempaan. [H1]

Ehkä se koulutus anto varmuutta tähän omana itsenä olemiseen. Et ei tässä tarvi olla mitään ylijumalia. [H2]

Semmoset arvot on ollu ennenki koulutusta. No ehkä niinku koulutuksen myötä on tullu se että perheet vaan enemmän mukaan tekemään tätä hommaa. [H2]

Itte on sitten miettinyt että kaikki ollaan samalla viivalla vaikka hyvin monenlaisia ollaan kuitenkin. [H3]

7.4 Lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemukset asenteissa ja motivaatiossa

Omat asenteet ja ennakkokäsitykset

Lastentarhanopettajilla oli selvä käsitys siitä, ettei kukaan voi välttää omien asenteiden ja ennakkokäsitysten vaikutusta työhön. Ne kuitenkin pyritään tiedostamaan. Myös tiimin kanssa oli juteltu asenteista koulutuksen innoittamana. Kukaan haastateltavista ei ilmaise kokeneensa mitenkään erityisen suurta muutosta omissa asenteissaan, mutta kaikki kuitenkin myöntävät kiinnittävänsä ny-

kyisin enemmän huomiota asiaan. Myös oman persoonan tuominen työhön koetaan tärkeäksi, ja tavoitteena olisikin olla oma itsensä ja luottaa omaan tekemiseensä.

Että on ittekki kattonu peiliin ja miettiny. On sitten vaikka minkäläinen lapsi tai perhe vastassa niin ei niinku ketään tuomitse tai ajattele erilailla, kaikki olis samalla viivalla. [H3]

Ennakkokäsityksiä on käyty tietoisesti tiimissä läpi. [H1]

Et jotenkin niinku semmonen ku perheiden kanssa tehdään työtä ni ollaan oma itsensä. Ettei niinku esitetä mitään. Se on ehkä paras keino. Että uskaltaa luottaa siihen omaan tekemiseen. [H2]

Oman toiminnan arviointi ja kehittäminen

Lastentarhanopettajat kertoivat haastatteluissa uusista ideoista ja näkemyksistä joita olivat koulutuksen aikana saaneet muilta osallistujilta ja kouluttajilta. Erityisen hyödyllisiä olivat rooliharjoitukset. Muiden toiminnan näkemisen kautta oman toiminnan arviointia tapahtui melkein itsestään.

Koulutuksesta sai uusia ideoita ja näkemystä miten toiset hoitaa asioita. Myös rooliharjoitusten aikana näki miten toinen toimii eri tilanteissa. [H1]

Totta kai se oli tämän koulutuksen aikana varmasti enempi. Sitä tuli pohdittua ja mietittyä niitä tilanteita paljon enemmän kun se koulutuskin oli koko ajan menossa ja sen myötä sitten. [H3]

Haastatteluissa mainittiin kuitenkin, että arviointi on harvoin esimerkiksi kynän ja paperin kanssa tapahtuvaa muodollista arviointia, vaan usein se tehdään omassa mielessä tilanteiden jälkeen. Työssä tulee vastaan koko ajan tilanteita, joiden jälkeen työntekijä pohtii, kuinka onnistui. Mitä olisi pitänyt tehdä toisin ja kuinka ensi kerralla voin onnistua paremmin. Myös arviointi yhdessä oman työyhteisön kanssa tai muilta saatu palaute synnyttävät itsearviointia työntekijässä.

Se arviointi ei tarvi olla aina et sä paperille kirjaat asioita vaan sitä tapahtuu sitten automaattisesti omassa mielessä. [H2]

Mutta muutenkin niin luulen että itellä se riippuu siitä käytännössä täällä töissä että mitä on esimerkiksi tapahtunu. Erilaisia tilanteita. [H3]

Vanhempien osallisuus ja vertaisryhmätoiminta

Haastatteluissa lastentarhanopettajat kertoivat päiväkodeissaan pidetyistä vanhempainilloista ja perheilloista, joihin suurin osa vanhemmista osallistuu. Lastentarhanopettajat kokivat, etteivät vanhemmat ole kovinkaan aktiivisia ottamaan osaa muuhun vertaisryhmätoimintaan. Lastentarhanopettajat olivat kuitenkin kiinnostuneita vanhempien mukaan ottamiseen päiväkodin arjen ja vuosisuunnitelman suunnittelussa.

No just se että vanhemmat otetaan päivittäin huomioon ja heille annetaan mahdollisuus ottaa osaa ja tulla mukaan suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen. [H1]

Mutta päiväkodin osalta se linkittyy näihin yhteisiin iltoihin ja vanhempien tapaamiseen. Että ehkä se ois semmonen kehittämisen paikka. [H2]

Mutta sellasta varsinaista vertaisryhmätoimintaa meillä ei oo eikä me olla järjestetty vanhemmille erikseen mitään eikä vanhemmatkaan oo erityisen innoissaan. [H3]

Haastatteluissa kävi ilmi, että eräässä päiväkodissa oli pidetty onnistunut vanhempainilta, jossa vanhemmat saivat vertaistukea. Haastatteluissa selvisi, että päiväkodeissa pidetään hyvin harvoin vertaistukiryhmiä ja sen tyyppisen tuen antaminen on jäänyt usein neuvolan vastuulle. Lastentarhanopettajat ilmaisivat kuitenkin valmiutensa ohjata perhe neuvolan vertaistukiryhmiin tarvittaessa.

Nyt syksyn vanhempainillalla kun puhuttiin uutta asiaa ja sinne tuli uusi vanhempi niin siellä he sai sitä keskinäistä vertaistukea ja pääsivät juttelemaan asioista jotka heitä mietitytti siellä kotona. Niin hänen innostui juttelemaan muun muassa lasten yöheräämisistä ja kaikista tämmöisistä. [H3]

Työmotivaation muuttuminen koulutuksen myötä

Haastatteluissa haastateltavat ilmaisivat selkeästi oman työmotivaationsa nousun. Koulutuksen koettiin olleen antoisa ja sieltä oli saatu rohkeutta ja varmuutta työn tekemiseen. Myös koulutuksen ryhmät olivat olleet mukavia ja työskentelytavat mieluisia.

Ei ole ainakaan laskenut, päinvastoin. Se oli kiva koulutus. [H1]

Se on antanut paljon. Jatkuu vielä työmenetelmäohjauksena vielä. Kertaakaan ei tympäissyt mennä sinne, kiva ryhmä ja kiva oli käydä asioita läpi. [H1]

Työmotivaatio huipussaan. Koulutuksesta sai varmuutta ja rohkeutta kun tulee uutta tietoa. [H1]

Erittäin merkitykselliseksi koettiin myös se, että melkein kaikki eri työyhteisöjen jäsenet ovat käyneet koulutuksen, sillä asioista on helpompi puhua, kun on yhteinen tieto-taito taustalla. Käsitteet ovat koulutuksen myötä jo ennestään tuttuja ja asioihin voi viitata koulutuksen asioiden avulla. Myös käytännöt, miten työtä tehdään, yhtenäistyvät yhteisen laajan koulutuksen myötä. Koulutuksella oli myös positiivinen vaikutus ammatti-identiteettiin, jonka koettiin vahvistuneen.

Koulutuksessa on tärkeää se, että kun suurin osa työntekijöistä on käynyt koulutuksen niin tiedetään mistä puhutaan. [H1]

Et sillä lailla positiivisemmaksi vaan ja innokkaammaksi ja ylpeäksi siitä omasta työstä. Se voisi olla se sana se ylpeä. Jotenkin siellä vielä kulminoituu se. [H3]

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessamme lastentarhanopettajat kuvasivat Kuusamossa järjestetyn kasvatuskumppanuuskoulutuksen olleen erittäin hyödyllinen ja työtiimien tärkeyttä korostava. Lastentarhanopettajat kokivat saaneensa rohkeutta ja itseluotamusta muun muassa perheiden kanssa keskusteluun ja tärkeäksi koettuun omaan rooliin moniammatillisessa yhteistyössä. Koulutuksella oli myös vahvistava vaikutus lastentarhanopettajien ammatti-identiteettiin. Oman työn arvostus nousi, ja sen haasteellisuus tiedostettiin. Vertaistuki ja muiden kokemukselliset esimerkit antoivat heille valtavasti työkaluja työn arkeen.

Haastatteluissa nousi vahvasti esille keskustelujen, ryhmätöiden ja esimerkkitaustien läpikäyntien tärkeys koulutuksen annissa. Sieltä kautta haastateltavat kertoivat saaneensa uusia ideoita työn tekemiseen. Tärkeinä työn osa-alueina nähtiin lapsen varhaiskasvatusuunnitelma, jonka käyttöä oli kerrattu koulutuksessa sekä erilaiset arviointimenetelmät ja päiväkodin ja kodin välinen yhteistyö. Monenlaiset perheet ja ihmiset nähtiin kuitenkin yhteistyön toteuttamisen haasteena. Haastatteluissa mainittiin muun muassa ero- tai uusperheet. Vaikeiksi tilanteiksi kuvattiin tilanteet, joissa vanhemmalla ja työntekijällä on eriävät mielipiteet asioista, tai kun kyse on negatiivisista asioista. Kunnioitus ja tasavertaisuus perhettä kohtaan nousivat tässä asiassa esille, ja niiden merkitystä haastateltavat korostivat. Haastateltavat kokivat saaneensa koulutuksen aikana tukea tälle työn osa-alueelle. Haastateltavat kertoivat vanhempien osallisuuden ja vertaisryhmätoiminnan olevan päiväkodeissa hyvin pintapuolista. Vanhempainillat mainittiin yleisenä vanhempia osallistavana toimintana. Haastateltavat kertoivat, etteivät vanhemmat itse ole kovinkaan aktiivisia.

Karilan (1997, 49) mukaan osana kansainvälistä vertailua on selvitetty suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita ja kasvatuksellisia orientaatioita. Tutkimuksessa ilmeni, että suomalaiset pienten lasten vanhemmat ja lastentarhanopettajat pitivät keskeisimpänä kasvatuksen tavoitteena sosiaalisen kehityksen.

tymisen tukemista. Toiseksi tärkeimmäksi tavoitteeksi molemmat asettivat lasten emotionaalisen kehittymisen tukemisen. Suomalaiset eivät kokeneet, että kognitiivisen kehityksen tukeminen olisi kolmen tärkeimmän tavoite-alueen joukossa. (Karila 1997, 49.) Tämäkin tutkimus puoltaa sitä, että vanhempien ja lastentarhanopettajien välinen kunnioitus ja tasavertaisuus auttavat myös lastentarhanopettajia tarjoamaan lapsille laadukasta varhaiskasvatusta sekä ottamaan vanhempien kanssa rohkeasti puheeksi asioita.

Lastentarhanopettajat nostivat myös lapsen yksilöllisyyden ja turvallisuuden tärkeimmiksi asioiksi työssä. Koulutus koettiin hyväksi mahdollisuudeksi kysyä ja jutella aiheesta sekä koulutuksen aiheiden yhteydessä että tauoilla muiden osallistujien kanssa. Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työtavan suhteen koulutus oli hyödyllinen tietojen karttumisen ja taitojen harjoittelun vuoksi.

Lastentarhanopettajat nostivat haastatteluissa esille oman ajattelun muutoksen. He kertoivat pohdiskelevansa asioita aikaisempaa enemmän. Oman toiminnan arviointi ja sen avulla kehittyminen olivat myös koulutuksen ansiosta lisääntyneet. Myös koulutuksessa kuullut tapausesimerkit antoivat uutta innostusta omaan työskentelyyn.

Haastateltavat kertoivat omien elämänarvojen tutkimisen toimineen hyvin oman elämäkerran työstämisen myötä. Erityisen tärkeäksi omien arvojen tiedostaminen koettiin erilaisten perhemuotojen ja muiden kansallisuuksien sekä erityislasten kanssa työskenneltäessä. Haastatteluissa tuli ilmi lastentarhanopettajien yhteinen käsitys siitä, kuinka paljon omat asenteet ja ennakkokäsityksen voivat työhön vaikuttaa. He kertoivat kuitenkin voivansa tiedostamisen avulla kiinnittää asiaan huomiota. Oman persoonallisuuden tuominen työhön, omana itsenä olo ja luotto omaan tekemiseen mainittiin positiivisina asioina.

Lastentarhanopettajat kertoivat haastatteluissa saaneensa uusia ideoita ja näkemyksiä koulutuksen aikana muilta osallistujilta ja kouluttajilta sekä muun muassa rooliharjoitusten ansiosta. Oman tekemisen arviointia kerrottiin tapahtuneen muiden toiminnan näkemisen vuoksi. Haastateltavat kertoivat tekevänsä arviointia yleensä itsekseen pohtien tilanteiden jälkeen. Myös työyhteisöltä saadut palautteet ja yhteiset keskustelut mainittiin itsearviointin synnyttäjänä. Kari-

la (1997, 17) kirjoittaa, että aiempien tutkimusten mukaan oppiminen on sosiaalinen ilmiö, joka rakentuu koetussa maailmassa. Oppiminen rakentuu maailmassa, jossa psyyke kulttuuri, historia ja sosiaalinen maailma muodostavat vuorovaikutuksellisen prosessin, jossa toinen osa luo toisen. Karilan (1997, 17) mukaan identiteetin rakentuminen ja asiantuntijaksi kehittyminen ovat saman prosessin kaksi puolta. Niistä identiteetin rakentuminen motivoi ja antaa merkityksen asiantuntijaksi kehittymiselle.

Haastatteluissa nousi esille koulutuksen myötä noussut työmotivaatio. Rohkeus ja varmuus olivat koulutuksen vaikutuksesta lisääntyneet kaikilla lastentarhanopettajilla. Kaikin puolin koulutus kuvattiin haastatteluissa mieluisaksi kokemukseksi. Haastateltavat mainitsivat myös hyväksi sen, että melkein kaikki eri työyhteisöjen jäsenet olivat käyneet kyseisen koulutuksen. Sen koettiin helpottavan työskentelyä jatkossa. Työkäytäntöjen nähtiin yhtenäistyneen koulutuksen avulla ja koulutuksella kerrottiin olleen myös ammatti-identiteettiä vahvistava vaikutus.

Haastattelujen johtopäätös on, että ammatillisen kasvun kokemusten kasvatuskumppanuuskoulutuksesta liittyneen ammatti-identiteetin vahvistumiseen, oman työskentelyn itsearvioinnin lisääntymiseen sekä työmotivaation nousuun. Lastentarhanopettajat kokivat saaneensa koulutuksesta rohkeutta vanhempien kanssa kohtaamiseen. Tutkimustuloksista ilmeni myös se, että lastentarhanopettajat kokivat työyhteisössä työskentelyn helpottuneen koulutuksen ansiosta. Suuri osa Kuusamon kaupungin päiväkotien henkilöstöstä on käynyt koulutuksen, ja sen vuoksi on muodostunut yhteinen tietopohja.

9 POHDINTA

Tutkimusta tehdessämme huomasimme, kuinka monipuolisesti kehittävä opinnäytetyön tekoprosessi on. Tutkimuksen metodologinen puoli on tullut tutuksi ja viitekehyksen teon yhteydessä tiedollinen osaaminen on kasvanut. Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa teimme vielä molemmat tahollamme omia töitä, mutta lopulta päädyimme yhteisen tutkimuksen äärelle. Kahden hengen tiiminä tutkimuksen teossa on ollut parasta se, että asioita on voinut yhdessä pohtia ja tutkimuksen teon aikana vastaan tulleet haasteet ja valinnat yhdessä ratkaista. Kaikin puoli tekoprosessi on ollut onnistunutta yhteistyötä. Myös yhteistyökumppanin eli Kuusamon kaupungin kanssa toimiminen on sujunut mallikkaasti ja kitkatta. Erityisen kiitoksen voimme antaa kehittämiskoordinaattori Anu Määtälle, joka toimi yhteyshenkilönämme Kuusamossa. Hänen kauttaan olemme saaneet vinkkejä yhteistyökumppanin toivomasta suunnasta tutkimuksen suorittamisessa ja paljon taustatietoa viitekehukseemme. Tutkijoina meitä motivoi juuri yhteistyökumppanin tarve tutkimuksellemme ja se, että tutkimuksesta on työelämälle suoranaista hyötyä.

Opinnäytetyön teon aikana on tullut vastaan monia hetkiä, jolloin on täytynyt valita, mihin suuntaan haluamme työtämme viedä. On ollut hetkiä, jolloin työn loppuun saattaminen on tuntunut haastavalta. Toisaalta olemme kokeneet onnistumisen elämyksiä. Opinnäytetyö tulee varmasti osallamme olemaan yksi suurimmista ja pitkäaikaisimmista projekteistamme, jossa olemme olleet mukana. Se on myös selkeä lopetus Sosiaalialan koulutusohjelma -tutkinnollemme.

Tutkimuksen teon antoisin osa-alue on ehdottomasti ollut haastatteluiden tekeminen. Haastattelut sujuivat hyvin, ja kerätty aineisto oli antoisaa. Tutkimuksen tuloksista keskeisimmäksi nousi lastentarhanopettajan oma rohkeus, aloitekyky ja reflektiivisyys lastentarhanopettajan toimiessa perheiden kanssa. Huomasimme haastattelujen aikana ja johtopäätöksiä tehdessämme, että lastentar-

hanopettajat kokivat haasteelliseksi perheiden motivoinnin, vaikka työntekijä itse yritti olla aktiivinen osapuoli.

Päiväkodissa lastentarhanopettajan oma aktiivinen toiminta nousi haastatteluis- sa merkitykselliseksi. Vaikka työtä tehdäänkin tiimeissä, on lastentarhanopetta- jalla vetovastuu. Omien kokemustemme mukaan päiväkodin kaikkien työnteki- jöiden on oltava aktiivisia ja halukkaita toteuttamaan kasvatuskumppanuutta. Karilan (1997) mukaan työntekijöille ominainen tapa toimia erilaisissa tilanteissa vaihtelee. Ominaiset tavat toimia erilaisissa tilanteissa jakautuvat kolmeen luok- kaan: tilanteesta toiseen selviäminen, epävarma sopeutuminen ja aktiivinen tilanteen haltuunotto. Tilanteesta toiseen selviämistä kuvaa tietynlainen virran mukana kulkeminen, jossa henkilö ei saa aktiivista otetta omaan toimintaansa ja ympäristöön. Epävarma sopeutuminen merkitsee monissa tilanteissa syrjästä katselua, eikä työntekijällä ole uskallusta käynnistää muutoksia. Aktiivinen tilan- teen haltuunotto näkyy itseohjautuvuutena ja rohkeutena tuoda omia näkökan- toja esille. (Karila 1997, 97 - 103.) Näin haastattelujen jälkeen ajateltuna koulu- tus on vastannut haastateltavien lastentarhanopettajien identiteetin vahvistumi- seen, rohkeuteen toimia työyhteisön jäsenenä ja rohkeutena toimia vanhempien kanssa. Koulutus ei niinkään tuonut uutta koulutettavien tietoihin. Sen pohjim- maiseksi hyödyksi koettiin työmotivaation kasvu ja vertaistuen antaminen.

Kasvatuskumppanuuskoulutuksen tarkastelun myötä nousee halu päästä seu- raamaan koulutuskertaa paikan päälle. Haastatteluissa kuvatut rooliharjoituksen ja antoisat keskustelut antavat koulutuksesta hyvin houkuttelevan kuvan. Koulu- tuksen pitkäkestoisuus sekä jako peruskurssiin ja työmenetelmäohjaukseen tuntuvat kaikki hyviltä ja tarkkaan mietityiltä ratkaisuilta. Koulutuksen aikana on koulutuskertojen välillä ollut mahdollisuus kokeilla uusia juttuja omassa työssä. Myös se, että suuri osa Kuusamon kaupungin päiväkotien henkilöstöstä on kou- lutuksen käynyt, helpottaa arkea, sillä asioista puhuminen on helpompaa, kun kaikilla osapuolilla on sama taustatiedot ja yhteinen kieli. Käsitteet ovat tuttuja kaikille ennestään tuttuja koulutuksesta.

Koulutus ja kehittämistoiminta on PaKaste –hankkeen toiminta-alueella, kuten muun muassa Kuusamossa, saamassa jatkoa. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt Kaste -hankkeelle lisärahoitusta, josta on varattu 2,3 miljoonaa eu-

roa Pohjoisen alueen Kaste eli PaKaste II – hankkeen käynnistämiseksi. Jatko-hankkeen tarkoituksena on viedä hyviksi koettuja toimintamalleja käytäntöön myös esimerkiksi perusterveydenhuollon, perhepalveluiden ja aikuissosiaalityön aloille. Jatkohanke myös jatkaa jo aloitettua kehittämistyötä ja juurruttaa ensimmäisen hankkeen aikana käynnistettyjä toimia. (Pakaste –hanke saa jatkoa. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2011. Hakupäivä 4.9.2011.)

Jotta itsekkin tulevina työvuosinamme pääsemme mahdollisimman pitkälle ammatillisesti, toivomme tulevaisuudessa pääsevämme yhtä antoisiin koulutuksiin mukaan. Koulutukset ovat osa työelämää, ja niiden hyötyjä ei pidä aliarvioida. Uskomme myös Kuusamon kaupungin olevan tyytyväinen kasvatuskumppanuuskoulutuksesta koituviin hyötyihin. Opinnäytetyömme tulokset kertovat lastentarhanopettajien tyytyväisyydestä koulutuksen antiin.

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: PS-kustannus
- Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: PS-kustannus
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Karila, K. 1997. Lastentarhanopettajan kehittyvä asiantuntijuus. Helsinki: Edita
- Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: PS-kustannus
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaisvastuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy
- Koivula, M. 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa S. Keskinen & H. Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen. Tampere: Tammer-Paino Oy
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito – Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: PS-kustannus
- Kuusamon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Kuusamo, 2005.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista
29.4.2005/272.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Rauste-Von Wright, M., Von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus.
9. uudistettu painos. Juva: WS Bookwell Oy.

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Oy Edita Ab.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes, 2005.

Viinamäki, L. & Saari, E. 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi

Digitaaliset lähteet:

Kehittämisteema: Kotikasvatuksen tukeminen. Pohjois-Suomen osaamiskeskus. 2008. Hakupäivä 21.3.2010.

<http://www.sosiaalikallega.fi/kehittamisyksikot/varhaiskasvatuksen-kehittamisyksikko/kuusamo/kehittamisteema-kotikasvatuksen-tukeminen>

Kuusamon kaupunki. Esiopetus. 2010. Hakupäivä 8.6.2010.

<http://www.kuusamo.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kuusamo/perhe/esiopetus/esiopetus.htx>

Kuusamon kaupunki. Kaupungin ryhmäpäiväkodit ja päiväkodit. 2010. Hakupäivä 8.6.2010. <http://www.kuusamo.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kuusamo/perhe/phoito/paivahoito-ja-p-kodit.htx>

Kuusamon kaupunki. Perhepäivähoito. 2010. Hakupäivä 8.6.2010. <http://www.kuusamo.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kuusamo/perhe/phoito/perhe-p-hoito.htx>

Kuusamon kaupunki. Yksityinen päivähoito. 2010. Hakupäivä 8.6.2010. <http://www.kuusamo.fi/Resource.phx/sivut/sivut-kuusamo/perhe/phoito/yksityinen-phoito.htx>

Lapsen hyvä arki. Pohjois-Pohjanmaan osahanke (2009-2011). Hakupäivä 25.1.2011. <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/Hankkeen%20esittely%202010.pdf>

Määttä, A., Varhaiskasvatuksen kehittämiskoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö. Vast: Opinnäytetyö kasvatuskumppanuuskoulutuksesta. Sähköpostiviesti o7kyjo01@students.oamk.fi, 15.6.2010.

Määttä, A., Varhaiskasvatuksen kehittämiskoordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö. VS: Opinnäytetyö KK-koulutuksesta. Sähköpostiviesti o7kyjo01@students.oamk.fi, o7mate00@students.oamk.fi 21.12.2010.

Pakaste –hanke saa jatkoa. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2011. Hakupäivä 4.9.2011. <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/uutiset/pakaste-ii-lle-rahoitus/view>

Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet -kehittämiskokke ja toimintamalli 1.3.2009 - 31.10.2011. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2010. Hakupäivä 21.3.2010. <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste>

Päiväkoti. Varttua. 2006. Hakupäivä 2.3.2010. <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/paivakoti/paivakoti.htm>

THL – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kuvaus varhaiskasvatuspalveluista. 2011. Hakupäivä 25.1.2011.

http://kasvunkumppanit.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut

Varhis -Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2009. Hakupäivä 21.3.2010.

<http://www.sosiaalikollega.fi/kehittamisyksikot/varhaiskasvatuksen-kehittamisyksikko>

LIITTEET

Liite 1: Haastattelutiedote päiväkodeille

Liite 2: Infokirje haastateltaville

Liite 3: Kasvatuskumppanuuskoulutuksen tavoitteiden jaottelu: tiedot, taidot, arvot sekä asenteet ja motivaatio

Liite 4: Haastattelun teemarunko

Liite 5: Taulukko sisällönanalyysistä

Keväinen tervehdys Kuusamon kaupungin lastentarhanopettajille!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Oulun seudun ammattikorkeakoulusta ja suoritamme maanantaina 4.4.2011 opinnäytetyöhömmä liittyen haastatteluja Kuusamon kaupungin lastentarhanopettajille. Opinnäytetyön aiheena on ”Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemuksia kasvatuskumppanuuskoulutuksesta”. Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää työelämää kuulemalla ammattilaisten kokemuksia aiheesta.

Haastateltavien valinta tehdään sattumanvaraisesti arpomalla. Arvontaryhmässä ovat mukana kasvatuskumppanuuskoulutuksen kokonaisuudessaan käyneet lastentarhanopettajat, lukuun ottamatta esiopetuksessa työskenteleviä (johtuen puuttuvista päivittäisistä kohtaamisista vanhempien kanssa). Haastattelut suoritetaan yksilöhaastatteluina lastentarhanopettajien työaikana työpaikalla maanantaina 4.4.2011. Valituksi tulleille ilmoitetaan henkilökohtaisesti kirjeellä, josta löytyy myös lisätietoa tutkimukseen osallistumisesta ja haastattelu-aika.

Haastatteluaineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja se on ainoastaan tämän tutkimuksen tutkijoiden käytettävissä. Haastateltavien anonyymiys turvataan kaikissa opinnäytetyön teon vaiheissa.

Terveisin;

Jonna Kylli & Terhi Manninen

Sosiaalialan koulutusohjelma

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Hei,

Sinut on valittu haastateltavaksemme Opinnäytetyöhömme ”Kuusamon kaupungin päiväkotien lastentarhanopettajien ammatillisen kasvun kokemuksia kasvatuskumppanuuskoulutuksesta”. **Haastattelu suoritetaan X.X.XXXX klo XX työpaikallasi työaikanaasi.** Varmistathan yhteensopivan työvuoron ja varaat haastattelua varten rauhallisen ja hiljaisen tilan. Mikäli jostain syystä haastattelu-aika ei sovi aikatauluihinne, ilmoitathan asiasta pikimmiten meille puhelimitse numeroon XXX-XXXXXXX / Jonna Kylli ja sovit kanssamme uuden ajan.

Haastatteluun valmistautumiseksi kirjeen liitteenä on haastattelun teemat, joihin voit alustavasti tutustua jo etukäteen. Muutoin sinun ei tarvitse valmistautua haastatteluun. Toivomme että tulet haastatteluun mukavin mielin ja vastaat kysymyksiimme juuri oman kokemuksesi mukaan.

Haastateltavien valinta on tehty sattumanvaraisesti arpomalla. Arvontaryhmässä olivat mukana kasvatuskumppanuuskoulutuksen kokonaisuudessaan käyneet lastentarhanopettajat, lukuun ottamatta esiopetuksessa työskenteleviä (johtuen puuttuvista päivittäisistä kohtaamisista vanhempien kanssa).

Haastatteluaineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja se on ainoastaan tämän tutkimuksen tutkijoiden käytettävissä. Haastateltavien anonyymiyys turvataan kaikissa opinnäytetyön teon vaiheissa.

Terveisin;

Jonna Kylli & Terhi Manninen

Sosiaalialan koulutusohjelma

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Kasvatuskumppanuuskoulutuksen tavoitteiden jaottelu: tiedot, taidot, arvot sekä asenteet ja motivaatio.

(Kaskela ym. 2006, 49 – 50)

Tiedot:

1. Tuntee kasvatuskumppanuuden keskeiset periaatteet: kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen, ja dialogisuuden.
2. Ymmärtää oman tehtävänsä päivähoidon, neuvolan, perhetyön ja lastensuojelun moniammatillisessa yhteistyössä
3. Osaa tarvittaessa ohjata perheen erityispalveluihin.

Taidot:

4. Osaa käynnistää ja ylläpitää kasvatuskumppanuutta lapsen päivähoitopolun eri vaiheissa niin, että vanhempien oman lapsensa tuntemus ja varhaiskasvattajien asiantuntemus yhdistyvät.
5. Osaa edistää lapsen eri elämäpiirien yhteen soinnuttamista päivähoidon ja kodin kasvuympäristöissä.
6. Osaa valmistella ja tukea lasta ja perhettä lapsen päivähoiton aloitus-, siirtymä- ja muutostilanteissa lapsen ero- ja liittymiskokemuksia vahvistavalla tavalla.
7. Osaa työskennellä vanhempien kanssa tavalla, jossa vanhempi kokee tulevansa arvostetuksi omassa vanhemmuudessaan ja hän saa tukea lapsi - vanhempi – vuorovaikutukseensa.

8. Osaa edistää lapsen ennalta ehkäisevää mielenterveystyötä ja auttaa lasta luomaan turvallisia ja emotionaalisesti kannattelevia suhteita kasvattajiin ja vertaisryhmän lapsiin.

9. Tunnistaa lapsen tai perheen erityisen tuen tarpeen varhaisessa vaiheessa ja osaa lapsen auttamisprosessia soveltaen etsiä ongelmatilanteille ratkaisuja.

Arvot:

10. Ymmärtää kunnioituksen ja tasavertaisuuden merkityksen perheiden ja päivähoiton välisessä kasvatusyhteistyössä.

Asenteet ja motivaatio:

11. Tunnistaa, tiedostaa ja osaa kyseenalaistaa kasvattajan omia, lapsuuteen, vanhemmuuteen ja ammatillisuuteen liittyviä uskomuksia, tulkintoja ja asenteita.

12. Ymmärtää kasvattajan ja lapsen/lapsiryhmän välisen suhteen merkityksen lapsen kasvulle ja kykenee refleктоimaan oman toimintansa vaikutuksia ja lähtökohtia.

13. Kannustaa vanhempia osallistumaan lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

14. Tukee vanhempia käynnistämään ja ylläpitämään keskinäistä vertaistoimintaa.

Teemarunko:

- a) Lastentarhanopettajan ammatillinen kasvu uusien tietojen omaksujana
 - palvelujärjestelmän tuntemus
 - kyky ohjata perhe erityispalveluihin
 - oma rooli moniammatillisessa yhteistyössä
 - ammatillisuuden muuttuminen koulutukseen sisältyneellä tiedolla (myös mikä ei ole muuttunut)

- b) Lastentarhanopettajan ammatillinen kasvu uusien taitojen omaksujana
 - uudet menetelmät vahvistaa ja ylläpitää kasvatuskumppanuutta
 - lapsen elämänpiirien ymmärtäminen ja niiden yhteensovittaminen
 - lapsen yksilöllisyys ja turvallisuus päiväkotiryhmässä
 - varhaisessa puuttumisessa kehittyminen ja ennaltaehkäisevä työskentelytapa
 - taitojen muuttuminen koulutuksen myötä

- c) Lastentarhanopettajan ammatillinen kasvu uusien arvojen omaksujana
 - kunnioitus ja tasavertaisuus perheiden ja päivähoidon välisessä yhteistyössä
 - työhön liittyvien arvojen muuttuminen koulutuksen jälkeen

- d) Lastentarhanopettajan ammatillinen kasvu asenteessa ja motivaatiossa
 - omat asenteet ja ennakkokäsitykset
 - oman toiminnan arviointi ja kehittäminen
 - vanhempien osallisuus ja vertaisryhmätoiminta
 - työmotivaation muuttuminen koulutuksen myötä

Lastentarhanopettajan ammattillinen kasvu	Lastentarhanopettajan ammattillinen kasvu uusien tietojen omak- sujana	Palvelujärjestelmän tuntemus
		Kyky ohjata perhe erityispalveluihin
		Oma rooli moniammatillisessa yhteistyössä
		Ammattillisuuden muuttuminen koulutukseen sisälty- neellä tiedolla
	Lastentarhanopettajan ammattillinen kasvu uusien taitojen omak- sujana	Uudet menetelmät vahvistaa ja ylläpitää kasvatus- kumppanuutta
		Lapsen elämänpiirien ymmärtäminen ja niiden yhteen- sovittaminen
		Lapsen yksilöllisyys ja turvallisuus päiväkotiryhmässä
		Varhaisessa puuttumisessa kehittyminen ja ennalta- ehkäisevä työtapa
		Työtaitojen muuttuminen koulutuksen myötä
	Lastentarhanopettajan ammattillinen kasvu uusien arvojen omak- sujana	Kunnioitus ja tasavertaisuus perheiden ja päivähoiton välisessä yhteistyössä
		Työhön liittyvien arvojen muuttuminen koulutuksen jälkeen
	Lastentarhanopettajan ammattillinen kasvu asenteessa ja moti- vaatiossa	Omat asenteet ja ennakkokäsitykset
		Oman toiminnan arviointi ja kehittäminen
		Vanhempien osallisuus ja vertaisryhmätoiminta
		Työmotivaation muuttuminen koulutuksen myötä